

Comentariul operei Schimbarea la fata a Romaniei scrisa de Emil Cioran - prima parte

Impusa intr-o Romania reintregita si orientata spre valorile occidentale, stralucita generatie de eseisti a anilor '30 a marcat esential intelectualitatea noastra pana astazi, in forme spectaculoase.

Tinerii actuali se recunosc in destule atitudini si adera la programul de efervescenta spirituala, de dezinhibare, expus, fara vreo rigoare sistematica, de Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica, Mircea Vulcanescu sau Petru Comarnescu.

Cu totii se aflasera in sfera de influenta a profesorului de logica si metafizica Nae Ionescu, personalitate fascinanta si controversata, de la care le-a ramas cel putin reflexul mobilitatii intelectuale si al constiintei profetice. Unii si-au implinit destinul in exil, punand intr-o dureroasa lumina realitatile frustrante de la noi, din perioada comunista, si, in acelasi timp, acoperind de glorie ideea de talent romanesc, fie in epistemologie (Eliade), fie in eseu filozofic (Cioran), fie in teatru (cazul lui E. Ionesco, apartinand aceleiasi generatii, fara insa a proveni din cercul profesorului de metafizica). Cariera lui E. Cioran incepe de timpuriu cu "Pe culmile disperarii" (1934), care anunta majoritatea temelor si obsesiilor ce il vor tace celebru: mizantropia, atractia neantului, pendularea intre cinism, scepticism si stoicism. Dupa un al doilea volum, "Cartea amagirilor" (1936), urmeaza "Schimbarea la fata a Romaniei" (1936), cartea cea mai profetica a lui Cioran, densa in teze si, mai ales, in formulari incomode care circumscriu un intens dar paradoxal patriotism. Autorul a eliminat cateva accente xenofobe in editiile revazute din 1990 si 1993. Totusi, radicalismul limbajului, expresiile paroxistice au ramas constante ale scriiturii cioraniene, si in "Lacrimi si sfinti" sau "Amurgul gandurilor", si in volumele scrise in franceza, incepand din 1949 cu "Precis de decomposition" (Tratat de descompunere).

De faptul ca "Schimbarea la fata a Romaniei" are un statut aparte ne avertizeaza insusi ganditorul: "Am scris aceste divagatii in 1935-36, la 24 de ani, cu pasiune si orgoliu. Din tot ce am publicat in romaneste si frantuzeste, acest text este poate cel mai pasionat si, in acelasi timp, imi este cel mai strain" (precizare facuta in 1990).

Nu ne pot scapa doua lucruri: invocarea ca alibi moral a tineretii, care, totusi, a fost exemplara, si nici superlativale unicizante.